

SZAFER W. 1913. O niektórych rzadszych roślinach niżu galicyjskiego. – Spraw. Komis. Fizyogr. Akad. Umiej. **47**: 41–51.

WAJRAK A. 2002. Fiołek bagienny ginie. – Gazeta Wyborcza 66/2002 (3974) z dn. 19. 03. 2002: 6.

ELŻBIETA CIEŚLAK i WOJCIECH PAUL, *Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, ul. Lubicz 46, PL-31-512 Kraków*;

JAKUB CIEŚLAK, *Wydział Fizyki i Techniki Jądrowej, Akademia Górniczo-Hutnicza, al. Mickiewicza 30, PL-30-059 Kraków*.

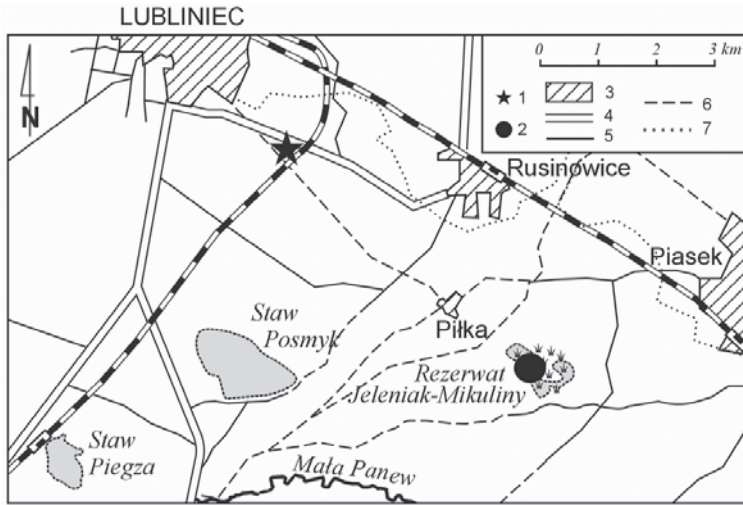
Przyjęto do druku: 4.08.2003 r.

Rhynchospora fusca (Cyperaceae) na Równinie Opolskiej

Rhynchospora fusca (L.) Aiton fil. (przygiełka brunatna) jest rzadkim gatunkiem we florze Polski, reprezentującym element atlantycki. Szacuje się, że występuje aktualnie tylko na około 20 stanowiskach spośród ponad 60 znanych (HERBICHOWA 2001). Omawiany gatunek zaliczony został na „czerwonej liście” (ZARZYCKI & SZELĄG 1992) do kategorii roślin narażonych – V, natomiast w drugim wydaniu „czerwonej księgi” znalazł się w grupie gatunków zagrożonych – EN (HERBICHOWA 2001).

Na Równinie Opolskiej *Rhynchospora fusca* znana była do tej pory z jednego stanowiska, zlokalizowanego w rezerwacie „Jeleniak-Mikuliny” (HERBICHOWA 1988, *leg. Bromer* 1970). Niewielka populacja tej rośliny utrzymuje się tam do tej pory. W sierpniu 1998 r. obserwowano dwa kwitnące pędy wmieszane w darń *Rh. alba*. (Bacler & Spałek, npbl.).

20 sierpnia 2002 r. w okolicach Lublińca, odkryto nowe stanowisko przygiełki brunatnej (Ryc. 1), na SW od przecięcia lokalnej drogi Lubliniec – Rusinowice i linii kolejowej Lubliniec – Krupski Młyn (DF01). W kompleksie użytkowanych gospodarczo wilgotnych borów sosnowych występuje kilka zatorfionych zagłębień. W najbardziej na SW położonym z nich odnaleziono fragmentarycznie wykształcone płyty zespołu *Sphagno tenellii-Rhynchosporetum albae*. Oprócz obydwu gatunków przygiełek (Ryc. 2) w luźno zwartej warstwie zielnej rosną m.in. *Eriophorum angustifolium*, *Juncus bulbosus*, *Drosera rotundifolia*, *Agrostis canina* i *Andromeda polifolia*. Dobrze rozwiniętą warstwę mszystą tworzył torfowiec *Sphagnum cuspidatum* z niewielkim udziałem *Polytrichum commune*. Ogółem na powierzchni około 8 m² stwierdzono ponad 80 kwitnących pędów *Rhynchospora fusca*. Charakter roślinności oraz mała ekspansywność przygiełki brunatnej (HERBICHOWA 1988) pozwala przypuszczać, że omawiane stanowisko ma charakter naturalny. Chociaż miejsce to było już wcześniej znane botanikom (z tych okolic podane zostało stanowisko widłaczka torfowego *Lycopodiella inundata* – por. CELIŃSKI i in. 1976) oraz dokładnie zbadane przez jednego z autorów (B. Bacler), przygiełka brunatna odnaleziona została dopiero w 2002 r. Można przypuszczać, że główną przyczyną stosunkowo obfitego rozwoju *R. fusca* był niski poziom wód gruntowych (wszystkie zagłębienia, wcześniej wypełnione wodą, w sierpniu 2002 r. były całkowicie wyschnięte), spowodowany upalnym i suchym latem. Według

Ryc. 1. Szkic terenu badań. 1 – nowe stanowisko *Rhynchospora fusca* (L.) Aiton fil., 2 – stanowisko w rezerwacie „Jeleniak-Mikuliny”, 3 – obszar zabudowany, 4 – drogi, 5–6 – dukty leśne, 7 – północna granica lasu.

Fig. 1. Sketch of investigated area. 1 – new locality of *Rhynchospora fusca* (L.) Aiton fil., 2 – locality in the “Jeleniak – Mikuliny” nature reserve, 3 – build-up area, 4 – roads, 5–6 – forest ways, 7 – northern border of the forest complex.

Ryc. 2. *Rhynchospora fusca* (L.) Aiton fil. (z prawej) i *Rh. alba* na stanowisku koło Lublińca (fot. B. Bacler).

Fig. 2. *Rhynchospora fusca* (L.) Aiton fil. (on right) and *Rh. alba* on the locality near Lubliniec (photo. by B. Bacler).

KRZACZKA (1971) i HERBICHOWEJ (1988), masowe zakwitanie i owocowanie przygielki brunatnej zachodzi tylko w suchych latach.

Summary. *Rhynchospora fusca* (Cyperaceae) in the Równina Opolska Plain. *Rhynchospora fusca* (L.) Aiton fil. is one of the rarest vascular plant in Poland and nowadays occurs in only about 20 localities. On August 22, 2002, new locality of this species was found near Lubliniec town (Fig. 1). *Rh. fusca* grew on wet bottom of dried up hollow among managed *Pinus sylvestris* forest, associated with *Eriophorum angustifolium*, *Juncus bulbosus*, *Drosera rotundifolia*, *Agrostis canina*, *Andromeda polifolia*, *Rhynchospora alba*, *Sphagnum cuspidatum* and *Polytrichum commune*. Plant association with *Rh. fusca* covered about 8 m². It is the second locality of this species in the Równina Opolska Plain.

LITERATURA

- CELIŃSKI F., ROSTAŃSKI K., SENDEK A., WIKA S. & CABAŁA S. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. III. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk, **16**: 14–31.
- HERBICHOWA M. 1988. *Rhynchospora fusca* (L.) Ait. – W: A. JASIEWICZ (red.), Materiały do poznania gatunków rzadkich i zagrożonych Polski. Cz. I. – Fragm. Flor. Geobot. **33**: 472–482.
- HERBICHOWA M. 2001. *Rhynchospora fusca* (L.) Aiton fil. Przygielka brunatna. – W: R. KAŻMIERCZAKOWA & K. ZARZYCKI (red.), Polska czerwona księga roślin, ss. 485–486. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- KRZACZEK T. 1971. *Rhynchosporium albae* W. Koch 1926 na terenie południowo-zachodniej Lubelszczyzny (Kotlina Sandomierska). – Fragm. Flor. Geobot. **17**(3): 409–412.
- ZARZYCKI K. & SZELĄG Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2, ss. 87–98. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.

ADAM STEBEL i BARBARA BACLER, *Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej i Zielarstwa, Śląska Akademia Medyczna w Katowicach, ul. Ostrogórska 30, PL-41-200 Sosnowiec, Polska.*

Przyjęto do druku: 31.10.2003 r.

***Corydalis intermedia* (Fumariaceae) ponownie odnaleziona w Warszawie**

Corydalis intermedia (L.) Mérat [= *C. fabacea* (Retz.) Pers.] jest europejskim endemitem, występującym przede wszystkim w środkowej i północnej części kontynentu. Na pozostałym obszarze Europy, od Półwyspu Iberyjskiego i Apenińskiego po środkową Rosję, stanowiska tego gatunku są bardzo rozproszone (JALAS & SUOMINEN 1991). W Polsce występuje głównie w zachodniej i północnej części kraju. Natomiast większość spośród kilkunastu miejsc występowania podanych z Polski środkowej i wschodniej, wyznaczających lokalną południowo-wschodnią granicę zasięgu, uznanych zostało ostatnio za wątpliwe (ZAJĄC & ZAJĄC 2001).